

Remissvar från Fredrika Bremer-förbundet gällande Ds 2024:20 - Förbud mot kusinäktenskap

Fredrika Bremer-förbundet är en ideell organisation med uppgift att förverkliga jämställdhet mellan kvinnor och män med samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter i hem, yrkesliv och samhälle. Vi är religiöst och partipolitiskt obundna med ett brett uppdrag att förverkliga jämställdhet mellan kvinnor och män. Kvinnors ekonomiska egenmakt är Fredrika Bremer-förbundets profilfråga.

Det är utifrån vårt uppdrag vi har granskat förslaget.

Sammanfattning

Fredrika Bremer-förbundet välkomnar regeringens initiativ att stärka skyddet mot hedersrelaterat förtryck och att särskilt uppmärksamma flickors och kvinnors rätt att självständigt välja sin livspartner och om de vill ingå äktenskap. Vi ser positivt på att försvåra äktenskap inom familjen, då dessa kan innebära särskilda svårigheter vid en eventuell separation och öka risken för utsatthet inom hederskontexter.

Samtidigt vill vi betona att förbudet mot kusinäktenskap inte är en tillräcklig åtgärd för att motverka tvångsäktenskap och hedersrelaterat förtryck.

Gällande rätt

Vi instämmer i utredningens beskrivning av gällande rätt och konstaterar att kusinäktenskap för närvarande är tillåtet i Sverige, samt att äktenskap mellan andra nära släktingar kan ingås med särskilt tillstånd. Vi delar utredningens uppfattning att det finns ett behov av att skärpa lagstiftningen för att förhindra hedersrelaterat förtryck och att regleringen av äktenskapshinder bör ses över.

Förbud mot kusinäktenskap

Fredrika Bremer-förbundet anser att det finns skäl att införa ett förbud mot kusinäktenskap, särskilt med hänsyn till den ökade svårigheten för kvinnor att lämna en sådan relation. I en hederskontext, där makens familj också är kvinnans familj, kan en separation innebära

social och ekonomisk isolering. Genom att begränsa möjligheten till dessa äktenskap kan lagstiftningen bidra till att stärka individens självbestämmande.

Vi vill dock betona att det finns en risk att förbudet får en begränsad effekt om det inte kombineras med andra insatser för att skydda kvinnor och flickor som tvingas att ingå i kulturella eller religiösa äktenskap. Vi föreslår ökade utbildnings och informationsinsatser till yrkesverksamma och berörda samhällsgrupper.

Vi vill också lyfta en ytterligare farhåga: att svensk lagstiftning kringgås genom att kvinnor ingår kusinäktenskap utomlands men sedan lever i samboförhållande i Sverige. En sådan situation riskerar att lämna kvinnan utan den laglott och ekonomiska trygghet som ett äktenskap hade gett vid en eventuell separation, vilket ytterligare försvårar möjligheten att lämna en destruktiv relation. Det är därför viktigt att säkerställa att även dessa kvinnor omfattas av ett adekvat stödsystem.

Vi föreslår att effekterna av lagstiftningen noga kartläggs och följs upp.

Hinder mot äktenskap mellan andra nära släktingar

Vi stödjer utredningens bedömning att även andra nära släktskapsförhållanden bör omfattas av skärpta äktenskapshinder. Detta gäller särskilt äktenskap mellan syskon och syskons avkomlingar. I utredningen framkommer även att äktenskap mellan sysslingar förekommer i hederskontext i Sverige och om ett förbud bör omfatta sådana släktskap. Fredrika Bremer-förbundet efterfrågar vidare utredning kopplat till äktenskap mellan sysslingar.

Erkännande av utländska äktenskap

Fredrika Bremer-förbundet tillstyrker utredningens förslag att utländska kusinäktenskap inte ska erkännas i Sverige. Vi anser att detta är en viktig åtgärd för att förhindra att svensk lag kringgås genom att äktenskap ingås utomlands. Samtidigt ser vi ett behov av att säkerställa att kvinnor som redan befinner sig i dessa äktenskap får adekvat stöd och skydd vid en eventuell separation.

Vi ställer oss bakom att undantag endast ska kunna göras vid synnerliga skäl, men betonar vikten av att en sådan prövning tar hänsyn till kvinnans situation och möjligheter att lämna äktenskapet utan repressalier.

Slutsats

Fredrika Bremer-förbundet ser positivt på förslaget att förbjuda kusinäkterskap och stärka skyddet mot hedersrelaterat förtryck. Vi vill dock understryka att detta endast är en av flera åtgärder som behövs för att säkerställa kvinnors och flickors rätt till ett liv fritt från tvång och förtryck. Lagstiftningen bör kombineras med bredare insatser för att stärka kvinnors egenmakt och rättigheter, oavsett bakgrund eller familjekonstellation.

Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter och ser fram emot fortsatt dialog i arbetet för ett mer jämställt samhälle.

Stockholm den 3 mars 2025

**Camilla Wagner, ordförande
Fredrika Bremer-förbundet**